

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 30 października 2015 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi – X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, oddalił wniosek wierzyciela S. S. o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 lutego 2013 r. w sprawie sygn. akt X P 1367/12 przeciwko M. W. – małżonkowi dłużnika L. W., z ograniczeniem odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością ustawową małżonków.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy podniósł, iż art. 787 kpc - który przewiduje możliwość nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim także przeciwko jej małżonkowi z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała z czynności prawnej dokonanej za zgodą małżonka dłużnika – wymaga udowodnienia tych okoliczności. Stosowanie zaś domniemań faktycznych w tym przedmiocie jest niedopuszczalne.

Sąd wskazał, iż w rozpoznawanej sprawie wnioskodawca nie złożył wraz z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika dokumentu, z którego wynikałaby zgoda małżonka na dokonanie czynności prawnej, z której powstała wierzytelność, a tym samym nie wykazał przesłanki warunkującej możliwość nadania klauzuli wykonalności przeciwko M. W.. Wniosku wierzyciela, reprezentowanego przez fachowego pełnomocnika, o zobowiązanie komorników sądowych do przedłożenia akt egzekucyjnych, z których wierzyciel dopiero po ich złożeniu wskazać miałyby dokumenty potwierdzające zgodę małżonka dłużnika, Sąd natomiast nie uwzględnił. Sąd podniósł, że postępowanie klauzulowe ma charakter jedynie formalny, a z przepisu art. 787 k.p.c., przy uwzględnieniu treści art. 786 § 1 k.p.c. określającego ciężar dowodzenia, a także art. 781¹ k.p.c. nakazującego konieczność niezwłocznego rozpoznania wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, wynika w sposób jednoznaczny, że wszystkie dokumenty niezbędne do uwzględnienia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności winny zostać dołączone do tego wniosku przez wierzyciela. Ponadto zdaniem Sądu Rejonowego wnioskodawca nie wykazał, że zobowiązanie komorników do złożenia akt egzekucyjnych dotyczy dokumentów wydawanych przez organy państwowe, których wierzyciel nie był w stanie samodzielnie uzyskać, co uprawniałoby sąd do zarządzenia wydania takich dokumentów zgodnie z art. 785 k.p.c. Dodatkowo Sąd miał także na uwadze, że żadnych konkretnych dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach komorniczych potwierdzających zgodę małżonka dłużnika wnioskodawca nie określił, lecz w istocie powoływał się jedynie na fakty domniemane – wiedzę żony dłużnika o tym, iż prowadził on działalność gospodarczą i zatrudnia pracowników.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył pełnomocnik wierzyciela wnosząc o jego zmianę. Jednocześnie skarżący ponowił wniosek o zobowiązanie komorników sądowych do przedłożenia wskazanych akt egzekucyjnych w jego ocenie bezzasadnie nieuwzględniony przez Sąd I instancji.

Zaskarżonemu rozstrzygnięciu żalący zarzucił naruszenie:

- art. 785 k.p.c. poprzez błędną interpretację i oddalenie wniosku dowodowego z dokumentów znajdujących się w aktach postępowania egzekucyjnego o sygnaturze Km 32569/13 prowadzonego przez komornika sądowego M. G. oraz akt o sygnaturze Km 530/13 prowadzonego przez komornika sądowego K. P.;

- art. 787 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, w sytuacji gdy wśród zgromadzonych w przywołanych wyżej aktach postępowań egzekucyjnych znajdują się dokumenty urzędowe i prywatne stanowiące w ocenie wnioskodawcy podstawę do nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika.

W uzasadnieniu swego stanowiska wywiódł, iż Sąd I instancji w sposób niezgodny z doświadczeniem życiowym uznał, że małżonka dłużnika nie wyraziła zgody na zaciągnięcie zobowiązania przez dłużnika L. W.. Wiadomym jest bowiem,

że dochody które L. W. otrzymywał z prowadzonej działalności gospodarczej przez spółkę pod firmą (...), której był współnikiem były przeznaczane na zaspokajanie między innymi potrzeb rodziny w tym żony M. W.. Uzasadnionym jest zatem przekonanie, że wyrażała ona zgodę na zawieranie umów o pracę w imieniu przedmiotowej spółki, w tym z wnioskodawcą M. K., co pozwalało na zwiększenie dochodów spółki, poszerzało zakres jej działalności. Bez pracowników, spółka nie mogłaby prowadzić swojej działalności. W ocenie wnioskodawcy dokumenty urzędowe bądź prywatne znajdują się w aktach postępowań egzekucyjnych prowadzonych przez komorników sądowych: K. P. oraz M. G.. Tym samym nieuzasadnionym było oddalenie wniosku dowodowego o załączenie akt tych postępowań i odmówienie wnioskodawcy możliwości uzasadnienia swoich racji.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Zażalenie jest niezasadne i podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż skarżący w uzasadnieniu zażalenia wskazuje odmiennie imię i nazwisko wnioskodawcy niż w samym wniosku. Sprawa bowiem toczy się z wniosku S. S., zaś w uzasadnieniu zażalenia pełnomocnik wskazał jako dane wnioskodawcy M. K.. Po przeanalizowaniu całości materiału zgromadzonego w sprawie Sąd Okręgowy potraktował powyższe jako oczywistą omyłkę w imieniu i nazwisku wnioskodawcy, gdyż niewątpliwie wniosek w niniejszej sprawie dotyczy S. S., nie zaś jak to wskazano w uzasadnieniu zażalenia M. K..

Zgodnie z art. 787 kpc. tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim sąd nada klauzulę wykonalności także przeciwko jej małżonkowi z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała z czynności prawnej dokonanej za zgodą małżonka dłużnika.

W ocenie Sądu Okręgowego podkreślenia wymaga, iż zaspokojenie długu wynikającego z jakiegokolwiek zobowiązania zaciągniętego przez jednego z małżonków, z całego majątku wspólnego obojga małżonków - inaczej niż w poprzednim stanie prawnym - ma charakter wyjątkowy. Jest ono możliwe pod warunkiem udzielenia zgody przez drugiego z małżonków na zaciągnięcie zobowiązania. (Zob. też art. 30 k.r.o.).

Bez względu na to, w jakiej formie została dokonana czynność prawna, z której wynika zobowiązanie dłużnika, wierzyciel wnoszący o nadanie klauzuli na podstawie art. 787 kpc musi do wniosku załączyć oryginał dokumentu urzędowego (zob. art. 244 kpc) lub prywatnego (zob. art. 245 kpc), podpisanego przez małżonka dłużnika, z którego wynika udzielenie zgody na dokonanie czynności prawnej. Jeżeli zgoda została udzielona w formie ustnej, wierzyciel nie może domagać się nadania klauzuli przeciwko małżonkowi dłużnika. W tym wypadku możliwe jest jedynie uzyskanie tytułu egzekucyjnego przeciwko małżonkowi dłużnika w postępowaniu rozpoznawczym, w którym fakt udzielenia zgody może być udowodniony także osobowymi środkami dowodowymi. W tak uzyskanym tytule egzekucyjnym sąd na podstawie art. 319 kpc z urzędu zamieści ograniczenie odpowiedzialności małżonka dłużnika do majątku objętego wspólnością ustawową. Bez względu na to wierzyciel musi udokumentować też, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała z czynności prawnej dokonanej za zgodą małżonka dłużnika. Jeżeli treść załączonego dokumentu urzędowego jest jednoznaczna i nie budzi wątpliwości, sąd nada klauzulę wykonalności, co wiąże się ze szczególną mocą dowodową dokumentu urzędowego (art. 244 k.p.c.). Jeśli natomiast załączonym dokumentem jest dokument prywatny, to sąd ocenia jego wiarygodność i moc według własnego uznania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (Komentarz do art.787 kpc Przemysław Telenga w Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Jakubecki A. (red.), Bodio J., Demendecki T., Marcewicz O., Telenga P., Wójcik M.P. WKP, 2012)

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle powyższego na gruncie rozpatrywanego przypadku Sąd Rejonowy słusznie uznał, iż w postępowaniu o nadanie wyrokowi klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, nie jest możliwym podejmowanie czynności celem uzyskania dokumentów, czy to urzędowych czy prywatnych, potwierdzających fakt zgody małżonka dłużnika na dokonanie czynności prawnej prowadzącej do powstania wierzytelności stwierdzonej tytułem egzekucyjnym.

Postępowanie klauzulowe jest zaliczane do grupy postępowań pomocniczych, toczących się poza ramami sprawy głównej i tylko w celu jej uzupełnienia. Stanowi ono stadium pośrednie między postępowaniem rozpoznawczym a wykonawczym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2006 r., III CZP 74/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 90). Struktura postępowania klauzulowego jest wprawdzie oparta na założeniach postępowania rozpoznawczego, trzeba jednak wyraźnie podkreślić, że postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności nie jest kolejnym postępowaniem rozpoznawczym. Ma ono służyć jedynie stwierdzeniu, że powstały uprzednio tytuł uprawnia do egzekucji, a w razie potrzeby tytuł ten ma uzupełnić lub umożliwić wszczęcie egzekucji na rzecz lub przeciwko innej osobie niż w nim wskazana, w szczególności w wypadku następstwa prawnego (art. art. 787 i 788 k.p.c.). Z tak określonym celem postępowania klauzulowego łączy się ściśle jego formalny charakter. Wskazał na to Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 19 marca 2009 r., III CZP 5/09, stwierdzając, że w postępowaniu toczącym się w wyniku złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego (art. 788 § 1 k.p.c.) sąd bada jedynie treść (osnowę) dołączonych do wniosku dokumentów urzędowych lub prywatnych z podpisem urzędowo poświadczonym. Badanie takie zmierza do stwierdzenia, czy na podstawie treści dokumentu można ustalić przejście uprawnień i obowiązków. Ma ono zatem charakter jedynie formalny, wyłączona jest natomiast kontrola merytoryczna, czy przejście takie istotnie nastąpiło. Konstatacja ta zdaniem Sądu Okręgowego odnosi się także do innych wypadków, w których sąd przed nadaniem klauzuli wykonalności kontroluje spełnienie określonych wymagań. Oznacza to, że sąd klauzulowy bada, czy załączone dokumenty potwierdzają określone zdarzenie, nie wnikając w to, czy i jaki wywarło ono skutek z punktu widzenia przepisów prawa materialnego. Ponadto wynikający z art. 787 k.p.c. nakaz wykazania zgody małżonka dłużnika dokumentem wyłącza możliwość jej dowodzenia takimi środkami dowodowymi jak zeznania świadków lub przesłuchanie stron. W postępowaniu klauzulowym nie jest też rolą sądu poszukiwanie choćby na wniosek i w sposób wskazany przez wierzyciela dokumentów tą okoliczność potwierdzających – wyjątek stanowi art. 785 kpc który jednak, jako, iż odnosi się wyłącznie do sytuacji, w której wierzyciel nie może uzyskać dokumentów i zaświadczeń wydawanych przez organy administracji publicznej, nie ma w sprawie zastosowania.

Obowiązujące w postępowaniu klauzulowym ograniczenia dowodowe pełnią dwie istotne funkcje. Po pierwsze, zapobiegają przekształceniu postępowania o nadanie klauzuli wykonalności w postępowanie rozpoznawcze, a po drugie, mają za zadanie chronić dłużnika, który w postępowaniu klauzulowym nie korzysta z prawa wysłuchania. Z tej przyczyny nadanie klauzuli wykonalności powinno nastąpić na podstawie najbardziej wiarygodnych środków dowodowych – dowodów z dokumentów, których weryfikacja jest możliwa już na etapie złożenia samego wniosku w tym przedmiocie. Przeciwno dopuszczalności poszukiwania niezbędnych dowodów dopiero w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności przemawiają także dyrektywy wykładni językowej i systemowej. Należy zauważyć, że w art. 787 i 788 k.p.c. jest mowa o "wykazaniu" zgody małżonka lub następstwa prawnego dokumentem, natomiast przepisy art. 786 § 1 i 786² k.p.c., a także - pośrednio art. 786¹ k.p.c. stanowią o "dostarczeniu dowodu" określonego zdarzenia w formie dokumentu urzędowego lub prywatnego z podpisem urzędowo poświadczonym. Ponadto co słusznie dostrzegł Sąd Rejonowy - art.781¹ k.p.c. przewiduje konieczność niezwłocznego rozpoznania wniosku o nadanie klauzuli wykonalności nie później niż w terminie 3 dni. Przyjęcie więc wnioskowanego przez skarżącego założenia, iż dopuszczalnym jest wnioskowanie o nadanie klauzuli wykonalności w oparciu o dowody – dokumenty – dopiero w tym postępowaniu ujawnione – w praktyce uniemożliwiłoby jego dotrzymanie.

Konkludując, postępowanie klauzulowe oparte na art. 787 k.p.c. stanowi uproszczoną formę uzyskania tytułu wykonawczego przeciwko małżonkowi dłużnika i pozwala uniknąć konieczności pozywania równocześnie dłużnika i jego małżonka, wobec czego rygorystyczne wymagania dowodowe są w pełni usprawiedliwione, natomiast wierzyciel, który nie dysponuje dokumentami, ale może wykazać fakt udzielenia zgody innymi środkami dowodowymi, nie jest pozbawiony możliwości wytoczenia powództwa przeciwko małżonkowi dłużnika.

W niniejszym postępowaniu niewątpliwie brak jest dowodów z dokumentów potwierdzających fakt, iż małżonka dłużnika wyraziła zgodę na zaciągnięcie zobowiązania przez dłużnika L. W.. W sprawie o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika (art. 787 KPC) nie jest też dopuszczalne stosowanie domniemania faktycznego przy ustalaniu, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wiarygodność powstała

za zgodą małżonka dłużnika (uchw. SN z 18.3.2011 r., III CZP 117/10, MoP 2011, Nr 9, s. 458). Wobec tego wszelkie podnoszone w zażaleniu okoliczności faktyczne wskazujące pośrednio na fakt, iż M. W. wiedziała o zatrudnianiu przez męża pracowników, w tym S. S., korzystając ze środków uzyskiwanych z prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, wyrażała zgodę na takie zobowiązania, nie mogą przynieść spodziewanego przez skarżącego skutku instancyjnego.

Podkreślić należy, iż ochronie wierzyciela w takiej właśnie sytuacji służy art. 787¹ kpc, zgodnie z którym tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim sąd nada klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika z ograniczeniem jego odpowiedzialności do przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa. W sytuacji opisanej w cytowanym przepisie zgoda małżonka dłużnika nie jest wymagana, właśnie dlatego, iż ustawodawca przyjął, że małżonek dłużnika prowadzącego przedsiębiorstwo musi mieć świadomość, iż w ramach tej działalności mogą powstać zobowiązania, które będą podlegać zaspokojeniu z majątku przedsiębiorstwa, choćby stanowił majątek wspólny małżonków.

W związku z powyższym uznając, iż zaskarżone postanowienie odpowiada zatem prawu, Sąd Okręgowy zgodnie z art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc orzekł jak na wstępie.

Przewodnicząca: Sędziowie:

Z/ Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi skarżącego.